

РОЛЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Дрожчана О.У.,
старший викладач кафедри безпека життєдіяльності
Рибальченко А.Д.,
здобувач вищої освіти СВО «Бакалавр»
інженерно-технологічного факультету
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

В даний час у зв'язку з інтенсивністю розвитку виробничих процесів, появою і розвитком нових видів діяльності, охорона праці набуває все більшого значення. Згідно Закону України «Про охорону праці» основним принципом державної політики є пріоритет життя і здоров'я працівників. А в нашій країні, на жаль, ще високий рівень виробничого травматизму та професійних захворювань. За даними виконавчої дирекції Фонду соціального страхування за 2019 рік зареєстровано 4394 (з них 410 – смертельно) потерпілих від нещасних випадків на виробництві і 2410 випадків професійних захворювань.

Дотримання основних принципів охорони праці в сучасному світі є ефективним інструментом, який дозволить:

- гарантовано захистити співробітників підприємства від шкідливих і небезпечних факторів, які впливають на їх здоров'я і здоров'я їхніх дітей;
- знизити витрати на забезпечення виробничого процесу;
- виключити економічні збитки внаслідок втрати робочого часу;
- виключити претензії і фінансові санкції контролюючих органів, які покликані стежити за дотриманням вимог трудового законодавства;
- підвищити продуктивність і якість праці персоналу [2].

Роль охорони праці на підприємстві, в першу чергу, в пріоритетності життя і здоров'я людини, що є найвищою цінністю, а не розмір прибутку, рівень рентабельності. Роботодавець не повинен залишати без уваги вимоги безпеки, які є першочерговим у виробництві. Крім цього, кожна людина на підприємстві цінна саме як співробітник, який має певні знання, уміння і навички.

По-друге, в умовах правильно організованої роботи по забезпеченню безпеки праці підвищується дисциплінованість працівників на підприємстві, підвищується продуктивність праці, знижується кількість нещасних випадків, збоїв обладнання та інших позаштатних ситуацій, тобто в дійсності позитивно впливає на продуктивність підприємства.

По-третє, охорона праці, крім забезпечення безпеки працівників під час виконання ними службових обов'язків, включає: профілактику професійних захворювань; організацію повноцінного відпочинку та харчування працівників в період перерв; постачання працівників необхідним спецодягом, гігієнічними засобами, засобами захисту; реалізацію певних соціальних пільг і гарантій [2].

Саме правильний підхід до організації охорони праці на виробництві, правильне застосування стимулювання дають працівникам почуття стабільності, захищеності їх прав та інтересів, уваги з боку керівництва.

Налагоджена охорона праці знижує плинність кадрів, що, в свою чергу, позитивно діє на стабільність підприємства.

Охорона праці сьогодні, як ніколи, актуальна. Добре відомо, що виникнення нештатних ситуацій може надовго зупинити роботу виробництва, створити не тільки напружену атмосферу в роботі, але і принести істотні фінансові збитки для роботодавця. У зв'язку з цим актуальним стає питання своєчасного розпізнавання і вирішення проблем охорони праці, причини виникнення яких ведуть до травматизму на підприємстві, професійних захворювань.

Розглянемо основні проблеми та шляхи їх вирішення. До проблем охорони праці, в першу чергу, відноситься несвоєчасне і неякісне навчання працівників підприємства, відсутність достатньої професійної компетентності. Заходами, що запобігають дані складності, є проведення інструктажів, навчання безпечним прийомам виконання робіт. У деяких випадках потрібні зміни і форми викладу, додавання відео та аудіо супроводу, створення наочних схем і моделей ситуацій на додаток до «сухого» тексту програм первинного або повторного інструктажу, більш повне використання сучасних технологій навчання і перевірки знань вимог охорони праці. Для всіх працівників, в тому числі роботодавців, необхідне обов'язкове проходження навчання з охорони праці і перевірки знань вимог охорони праці [2].

Також однією з проблем охорони праці є невідповідність персоналу всіх ланок управління до прийняття правильних рішень в нештатній (аварійній) ситуації, що, в свою чергу, призводить до більш тяжких наслідків як для самого потерпілого, так і для його оточення. Крім того, більшість працівників мають схильність панікувати, що, в свою чергу, є перешкодою на шляху прийняття адекватного і правильного рішення, яке сприятиме зниженню ризику і порятунку потерпілого. Для того, щоб запобігти розвитку обтяжуючих факторів в разі аварії, нещасного випадку або навіть мікротравми необхідно постійно опрацьовувати ключові дії персоналу, щоб запобігти виникненню таких подій. Для цього потрібно чітко донесення до співробітників, відповідно до специфіки їх діяльності, інформації про те, яким чином необхідно діяти в першу чергу, в другу, а яким абсолютно неприпустимо при наявному розвитку подій. Обов'язком безпосереднього керівника має бути розкриття ланцюжка вірних дій працівника в кожній конкретній ситуації, а також вказівку на наслідки, які можуть виникнути в ситуації невірних дій працівника, ступеня ризику, якому працівник піддає себе і своїх колег по роботі. Крім того, необхідно максимальне залучення робочого персоналу в систематичне проведення таких заходів, як навчальні тривоги, евакуації та інші профілактичні заходи.

Зниження порогу небезпеки, відповідальності і притуплення пильності працівника в процесі виробництва, що має достатній виробничий стаж, також відноситься до основних проблем охорони праці на підприємстві. Працівник, прагнучи скоротити час і свої власні сили, як правило, самотійно «оптимізує» свій робочий процес, при цьому забуваючи (ігноруючи) про вимоги, які пред'явлені до даного робочого місця або спеціальності, про безпечне виконання технологічних процесів. Для того, щоб послабити процес

притуплення уваги співробітника необхідно періодично нагадувати про можливі наслідки порушення вимог безпеки, що, в свою чергу, повинно впливати на самостійне усвідомлення співробітником наслідків нехтування вимогами охорони праці. І до цього схильні не тільки безпосередні виконавці робіт, а й перші керівники, що, в свою чергу, робить негативний вплив на процес організації управління безпеки підприємства.

Процес організації праці є ключовим у системі управління охороною праці на підприємстві. Даний етап повинен включати в себе виявлення всіх можливих шкідливих і небезпечних виробничих факторів робочого середовища і трудового процесу на кожному конкретному робочому місці, ділянці, цеху, виробництві, це, в свою чергу, дозволить усунути ці фактори до початку виконання робіт, і буде сприяти більш раціональній організації безпечної і ефективної праці працівників. Для того, щоб керівники робіт могли здійснити ефективну оцінку ризиків, необхідно організувати додаткове навчання, підвищення кваліфікації з питань охорони праці.

Однією з нагальних проблем охорони праці на виробництві є порушення трудового режиму (режиму праці і відпочинку) працівників підприємства. Варто відзначити, що навіть незначні відхилення від нормального трудового режиму, який визначений трудовим договором та КЗпП України [1], ведуть до різкого збільшення таких негативних чинників, як: нестача часу відведеного відпочинку, яка веде до накопичення втоми; притуплення уваги; дратівливість; поспіх, бажання закінчити роботу якомога швидше за будь-яку ціну; зниження працездатності; зростання ризику виникнення захворювання; максимальна оптимізація робочого процесу самим працівником шляхом скорочення часу на підготовку до роботи, підготовку інструменту, оцінку умов робіт [2].

Всі перераховані вище фактори негативно впливають на дотримання охорони праці, підвищують рівень аварійності, виробничий травматизм, захворюваність, спричинену виробничими факторами.

Рішення даної проблеми охорони праці полягає в строгому дотриманні режиму праці та відпочинку згідно КЗпП України, виключення залучення працівників до робіт тривалістю довше встановленого часу і робіт у вихідні дні. Але в разі, якщо на увазі особливостей виробництва все ж неможливо виключити переробки, потрібно максимально знизити негативні наслідки впливу шкідливих і небезпечних факторів, проводити ефективні профілактичні та реабілітаційні заходи.

Таким чином, роль охорони праці на виробництві має велике значення, нехтування принципами і правилами якої часто призводить до сумних наслідків. На сьогоднішній день питання безпеки та охорони праці є важливими і актуальними для будь-якого підприємства. Охорона праці – один з основних елементів в управлінні підприємством. Тому створення і перетворення якісної системи управління охороною праці на виробництві, яка буде грати роль сполучної ланки між різноманітними елементами системи охорони праці та її проблемами, має бути одним з головних пріоритетів соціальної політики сучасної держави.

Список використаних джерел

1. Кодекс законів про працю: закон України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>. (дата звернення: 26.03.2020).
2. Ревенко Н.Г., Левчук К.О. Менеджмент охорони праці: навч. посібн. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2015. 236 с.